

O čemu se ovde radi?

Slobodnakultura.org je meta organizacija – kolektiv koji čine različite organizacije i osobe čije se oblasti delovanja i interesovanja protežu od prava, preko vizuelnih umetnosti, muzike, slobodnog znanja, pitanja roda i politike identiteta, naučne fantastike, politike, sve do slobodnog softvera. U ovom trenutku u fokusu naše organizacije je kampanja za lokalizaciju Creative Commons licenci, u saradnji sa Creative Commons International.

Šta je Creative Commons?

To je novi sistem, ugrađen u postojeće zakone o zaštiti autorskih prava (copyright), koji ti dozvoljava da deliš tvoja autorska dela sa drugima i dozvoljava ti da koristiš sve druge sadržaje koje nađeš na Internetu, muziku, slike, filmove ili tekstove, koji su obeleženi Creative Commons licencama. Creative Commons licence definišu ceo spektar mogućnosti zaštite tvog ili tuđeg rada – između tradicionalnog © (SVA prava zadržana – *ALL rights reserved*) i javnog vlasništva (*public domain* – NIJEDNO pravo zadržano). Ove licence ti pomažu da zadržiš svoja autorska prava dok dozvoljavaš drugima korišćenje tvog rada pod određenim uslovima – po "NEKA prava zadržana" (*some rights reserved*) sistemu.

Ono što je najvažnije, to je da su svi ljudi slobodni da bez sukoba sa važećim zakonima slušaju, gledaju, dele i na druge načine koriste tvoj rad, bez straha da ih ti zakoni tretiraju kao kriminalce. I sve dok to rade pod tvojim uslovima za korišćenje...

Da li to znači da se ja odričem svojih autorskih prava?

Apsolutno ne. To je tvoj rad, i ti odlučuješ kako i koliko ćeš dozvoliti drugim ljudima da ga koriste. Kao što je tvoj rad tvoj, tako i odluka o tome kako će se koristiti treba da bude TVOJA. Možeš i imaš pravo da učiniš svoj rad slobodnim, bez gubljenja kontrole nad radom.

Osnovno pravo koje je ugrađeno u licence je ono koje daje prava da se svi radovi koji su na taj način zaštićeni slobodno gledaju, slušaju i dele sa svima, dokle god se precizno navodi ko je autor rada (attribution). Jedan od osnovnih uslova je i taj da se rad dalje deli pod istim uslovima pod kojima je autor odredio da se deli (share alike).

Ti uslovi mogu da budu kombinacija raznih dozvola i zabrana – na primer, možeš da zabraniš komercijalnu upotrebu tvog rada (*noncommercial*), tako da će svako ko želi da koristi tvoj rad ili njegov deo u komercijalne svrhe morati da se prvo dogovori sa tobom, isto kao i u slučaju tradicionalnog *copyright*-a. Ili možeš da ne dozvoliš da se tvoj rad remiksuje ili bude deo budućih tuđih radova (*no derivative works*), tako da ljudi smeju da ga distribuiraju samo nepromenjenog i u celini. Takođe možeš da dozvoliš da se slobodno koristi samo deo tvog rada (*sampling*), ili da se slobodno koristi u nerazvijenim zemljama (*developing nations*), dok u drugim zemljama zadržavaš sva svoja prava.

Da li to znači da ja ne mogu da zaradim ako neko drugi iskoristi moj rad u komercijalne svrhe?

Ne. Ako koristiš nekomercijalnu Creative Commons licencu, ona se odnosi na sve druge ljude, ne na tebe, i ti zadržavaš pravo da kontrolišeš svaku komercijalnu upotrebu pod svojim uslovima.

Jedan od tvoraca Creative Commons licenci, *Lawrence Lessig*, kaže:

"Ni jedan autor se ne odriče vlasništva nad autorskim pravima kada ga zaštiti Creative Commons licencom. To je samo dozvola za određene vrste korišćenja rada koja se daje unapred, i bazira se na važećim zakonima o zaštiti autorskih prava - bez toga, dozvola ne bi ni imala smisla. U ovom slučaju vlasnik autorskih prava svoja prava zadržava, i može da kaže "evo, na ove načine vam dozvoljavam da koristite moj rad".

To, u stvari, znači da ti zadržavaš svoja prava nad svojim radom, dok drugima daješ pravo na određene izuzetke i dozvole, onako kako ti misliš da je najbolje za tebe i tvoj rad.

A šta će mi bilo kakva licenca ako hoću da svoj rad podelim sa ljudima i ne želim da bude zaštićen bilo kakvim copyright-om?

Sve mogućnosti koje su definisane u Creative Commons licencama su ono što nedostaje u dosadašnjim zakonima o autorskom pravu (copyright). Pogotovu onaj deo koji od tvoje buduće publike i saradnika NE pravi kriminalce u očima zakona – da li znaš da zakon automatski preuzima kontrolu nad “zaštitom” tvoga rada, čak i ako je napravljen i “okačen” da se deli sa drugima, čak i ako ti to ne želiš, naravno bez konsultacije sa tobom, i sprečava i kažnjava njegovo korišćenje? Pod uslovom da se unapred ne izjasniš i licenciraš svoj rad kroz Creative Commons licence. Ako je tvoj rad softver ili softverska dokumentacija, u tom slučaju koristiš GPL i GFDL licence, koje takođe možeš da nađeš na <http://creativecommons.org>...

Zašto vi podržavate Creative Commons licence? Šta imate od toga?

Mi iz slobodnakultura.org već dugo vremena pratimo kako saradnja ljudi kroz korišćenje Interneta nezaustavljivo raste. Skoro sve što svako od nas radi podrazumeva neku vrstu razmene sadržaja preko Interneta. Svi znamo da su se stvari značajno promenile u prethodnih desetak godina, i promene se događaju sve brže. Međutim, zakoni su sporiji od prakse, i ove nove stvari koje radimo svaki dan još uvek nisu bile obuhvaćene adekvatnim zakonskim regulativama. Creative Commons je nova alatka koja nam je svima konačno omogućila da možemo slobodno međusobno da delimo razne sadržaje, i da sa bilo kim možemo da saradjujemo na način na koji se međusobno dogovorimo, bez bilo kakvih zakonskih prepreka, a opet uz zadržavanje zakonske zaštite onih stvari koje zaista želimo da štitimo. Nadamo se da će uskoro SVI ljudi shvatiti značaj mogućnosti da se dela koriste i dele slobodno i bez straha, i tačno onako kako je njihov autor želeo. Creative Commons International i slobodnakultura.org su neprofitne organizacije čiji je cilj da vrate autorima kontrolu nad autorskim delima.

Dobro, kako mogu da zaštitim svoje delo Creative Commons licencom? Šta treba da radim? Mrzim formulare i odlazak u neke agencije, koliko to traje? I koliko košta?

Stvar ne može da bude jednostavnija. Ne moraš ni da ustaneš od kompjutera. Sve što treba da uradiš je da odeš na <http://creativecommons.org/licenses>, izabereš licencu koju želiš, i slediš uputstva. Većini ljudi se od klasičnog *copyright* ugovora zavrti u glavi. Creative Commons licence su objašnjene na tri načina – onaj koji tebe zanima je “verzija razumljiva ljudima” (*human readable code*), koja na jednostavan način objašnjava i tebi i drugima šta je dozvoljeno i šta nije dozvoljeno u korišćenju tvog rada. Za svaki slučaj, postoji i pravna verzija licence, u kojoj su pravnici “njihovim” jezikom i na mnogo strana objasnili šta tvoja licenca tačno znači (*lawyer-readable code*). Kompjuteri ne razumeju ništa od toga – zato postoji i verzija na “mašinskom” jeziku (*machine readable code*) – ona će napraviti HTML sadržaj koji možeš lako da kopiraš na svoj sajt, ili drugi na kojem je tvoj radi, i pojaviće se znak koji drugima govori da je rad zaštićen pod Creative Commons licencom, sa linkom do same licence na Creative Commons sajtu. Ne moraš da potpišeš ništa, i procedura se obavlja automatski i lako, u tri jednostavna koraka... Sve je, kao i sve najbolje stvari u životu, potpuno besplatno.

Google u ovom trenutku pokazuje 272 000 000 stranica koja imaju veze sa "creative commons". a 15 600 000 kada se doda "mp3". Taj broj brzo raste - do sada su mnoge države, njih oko 40, prevele licence na nacionalne jezike i uskladile sa lokalnim zakonima o autorkom pravu. Time se trenutno u Srbiji bavi slobodnakultura.org, i uskoro možemo da očekujemo da postanemo društvo koje ima ovaj način licenciranja sadržaja. Zemlje koje još uvek nemaju nacionalne licence koriste "generičke" licence na engleskom jeziku, koje se nalaze na <http://creativecommons.org/licenses>.

Šta je ovo što slušamo?

Muzika koju slušamo u Creative Commons Lounge je muzika autora koji su svoju muziku odlučili da ponude svim ljudima, na način koji od tih ljudi ne traži da strahuju zbog svoje kolekcije MP3 muzike i mogućih "problema" koje zbog toga mogu da imaju. Taj osećaj verovatno znaš. To je i definitivno najbolji način da se dođe do publike – muzika se zajedno sa informacijama o autoru jako brzo "širi" po Internetu i lako pretražuje. Velika većina autora svojim Creative Commons licencama dozvoljava korišćenja u mix-u, remikse i uzimanje semplova, pa mogućnosti za saradnju i promociju nisu ograničene.

U ovom izdanju Creative Commons Lounge slušamo uglavnom elektronsku muziku, manje u house i ragga/hip-hop i više u downbeat, minimal i eksperimentalnom maniru. Izdavačke kuće na koje posebno obraćamo pažnju su hrvatski egoboo.bits (Zvuk broda i Mistake Mistake iz Beograda) textone.org, maatrixsolution.com i Wired – njihov CD je uspeo da okupi na jednom mestu autore kao što su Chuck D, Beastie Boys, Gilberto Gil, David Byrne, DJ Danger Mouse, Thievery Corporation, Paul Westerberg, The Rapture, DJ Dolores, Dan the Automator...

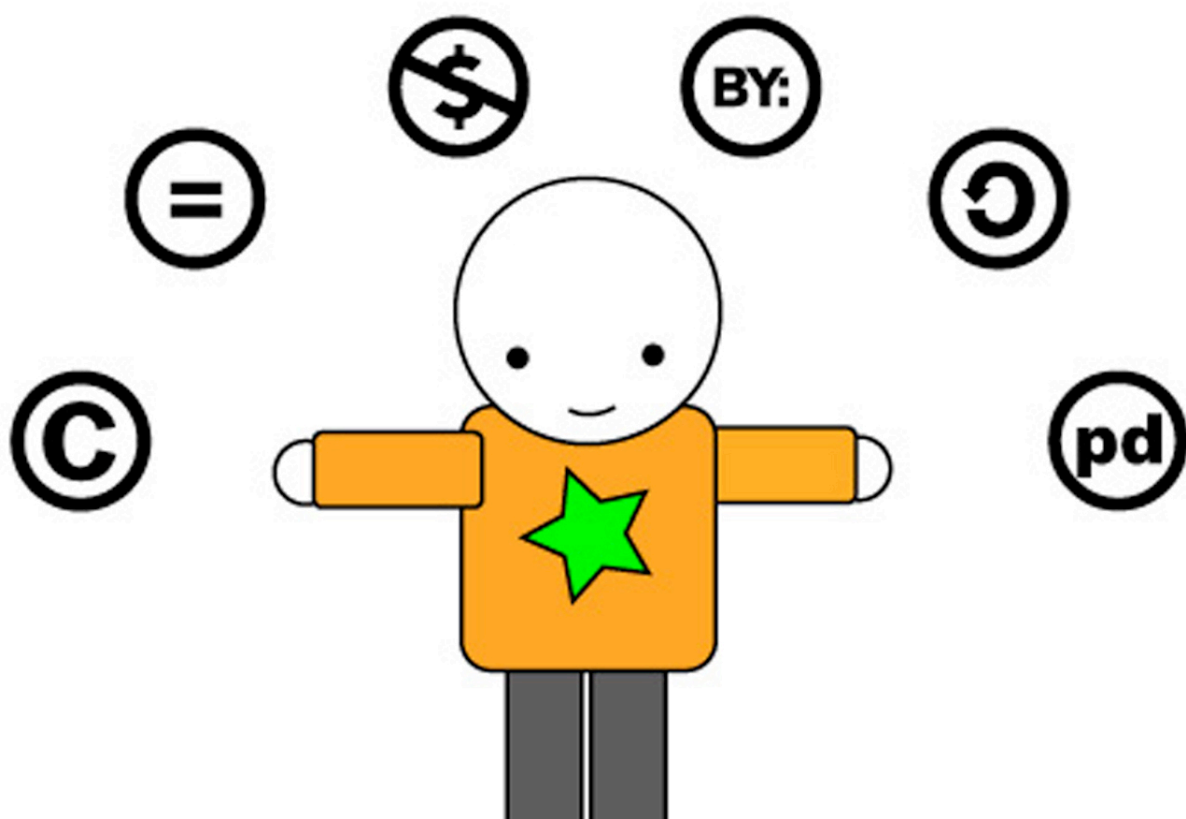
U sledećim izdanjima će biti mesta za razne vrste muzike i za još stotine autora – pretraživa kolekcija Creative Commons licencirane muzike raste svakog dana... Vidimo se online :-)

Za pretragu sadržaja koji koristi Creative Commons licence možeš da koristiš Creative Commons pretraživač (<http://search.creativecommons.org>), ali i kategorije u "advanced search" u popularnim pretraživačima (http://www.google.com/advanced_search?hl=en, <http://search.yahoo.com/search/options>). Da li znaš da i Firefox može da direktno pretražuje Creative Commons sadržaj? Klikni na znak pored search box-a (obično G za Google) i izaberi creative commons.

<http://creativecommons.org/wired/>
<http://www.egoboobits.net>
<http://www.archive.org>
<http://www.ourmedia.net>
<http://www.textone.org>
http://www.fingertipsmusic.com/master_artist_list.htm
<http://www.ampcast.com/music/search.php>
<http://www.godsofmusic.com/gom/reviews.php?action=halloffame>
http://www.betterpropaganda.com/top_downloads.asp
<http://www.audiostreet.net/>
<http://www.gigatracks.com/>
<http://www.maatrixsolution.com/start.html>
<http://www.soundlift.com/>
<http://www.locarecords.com/index2.html>
<http://www.opsound.org/pool/artist/>
<http://del.icio.us/html/monstermo/MP3?&count=500&tags=no&rssbutton=no>
<http://www.dilvie.com/>
<http://www.subatomicglue.com/>
<http://www.kahvi.org/111.php>
<http://magnatune.com/artists/>
<http://www.micromusic.net/>
<http://www.unsignedbandweb.com/>
<http://www.asianclassicalmp3.org/>
<http://publicdomain4u.com/>
<http://www.onclassical.com/>
<http://ccmixter.org/media/view/media/remix>

creative commons lounge 1.0

Zadrži svoja prava. Deli svoje delo sa drugima.